

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Universum

Kwaliteitsonderzoek

voorschoolse educatie

Datum vaststelling: 13 september 2024

Samenvatting

De inspectie heeft op 1 juli 2024 een onderzoek uitgevoerd naar de kwaliteit van de voorschoolse educatie op Kindcentrum Universum. Voorschoolse educatie wil zeggen dat er extra aandacht is voor peuters die dat nodig hebben, zoals de peuters met een risico op een (taal)achterstand.

De inspectie houdt signaalgestuurd toezicht op de kwaliteit van voorschoolse educatie op locaties met gesubsidieerde voorschoolse educatie in alle gemeenten die geld krijgen voor het voorkomen van onderwijsachterstanden. Naar aanleiding van signalen over mogelijke tekortkomingen in de kwaliteit van de voorschoolse educatie op peuteropvanglocatie Universum hebben we een onderzoek uitgevoerd op deze voorschool.

Wat gaat goed?

De locatie biedt kinderen de mogelijkheid zich te ontwikkelen in een prettig ingerichte ruimte. De pedagogische sfeer in de groep is warm en vrolijk en kinderen hebben het zichtbaar naar hun zin. Zij voelen zich vrij in hun uitingen en spelgedrag. De pedagogisch medewerkers volgen de ontwikkeling van de kinderen, houden deze bij en schakelen hulp in wanneer zij zich zorgen maken over de ontwikkeling. Zowel vanuit de houder als vanuit de school zijn hier verschillende mogelijkheden voor. Hierdoor is een vroege signalering en eventuele hulpverlening mogelijk. Tenslotte is er sprake van een goede samenwerking tussen de voor- en vroegschool en is er de wil om vanuit een gezamenlijke visie het onderwijs aan het jonge kind verder te ontwikkelen om kinderen optimale kansen te bieden.

Wat kan beter?

De locatie kan door gericht doelen te stellen zowel het spel van kinderen op een hoger niveau brengen, alsook de woordenschat verder verbreden. Door gerichtere doelen kan de locatie bovendien beter vaststellen of en in hoeverre de interventies leiden tot het inlopen van achterstanden. Daarnaast kan de locatie de samenwerking met de vroegschool verder versterken zodat zij op een eenduidige manier werken en er sprake is van meer doorgaande lijnen.

Vervolg

We sturen een afschrift van dit rapport naar de gemeente.

Kinderopvangorganisatie: Stichting Kinderopvang West-Friesland

Kindcentrum Universum

LRK-nummer: 636938128

Totaal aantal doelgroeppeuters: 16

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het kwaliteitsonderzoek	4
2.	Hoofdconclusie en vervolg	6
3.	Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie	7
4.	Reactie van de houder	13

1. Opzet van het kwaliteitsonderzoek

De Inspectie van het Onderwijs onderzoekt op basis van signalen de educatieve kwaliteit, de resultaten en de kwaliteitszorg van Kindcentrum Universum.

Werkwijze

Wij vormen ons beeld van de kwaliteit door de praktijk van de voorschool te toetsen aan de standaarden uit het Onderzoekskader 2021 voorschoolse educatie en het primair onderwijs. Wij hebben onderstaande standaarden onderzocht.

Standaarden voor de voorschool	Onderzocht
Ontwikkelingsproces	
OP1 Aanbod	•
OP2 Zicht op ontwikkeling	•
OP3 Pedagogisch-educatief handelen	•
OP4 (Extra) ondersteuning	•
OP6 Samenwerking	•
Resultaten voorschoolse educatie	
OR1 Ontwikkelingsresultaten	•
Kwaliteitszorg en ambitie	
KA1 Kwaliteitszorg	•
KA2 Kwaliteitscultuur	•
KA3 Verantwoording en dialoog	•

Onderzoeksactiviteiten

We hebben documenten geanalyseerd en observaties uitgevoerd van de pedagogisch-educatieve praktijk in de groep tijdens de inloop, een kring-moment en tijdens het vrij/begeleid spel. Ook hebben wij gesprekken gevoerd met ouders, pedagogisch medewerkers, de ouderbegeleider, pedagogisch beleidsmedewerkers, pedagogisch coach en de directie van het kindcentrum.

Aan het eind van de onderzoeksdag hebben wij de resultaten van het onderzoek besproken met alle gesprekspartners en een vertegenwoordiging van het bestuur.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan de waarderingen, de conclusie en het vervolgtoezicht. Hoofdstuk 3 gaat verder in op de resultaten van het onderzoek op de onderzochte standaarden. In hoofdstuk 4 is de reactie van de houder op het onderzoek en het rapport opgenomen.

Legenda

.....

Waarderingen zoals ze in de rapportages worden weergegeven:

K Kan beter

V Voldoende

G Goed

.....

2. Hoofdconclusie en vervolg

In dit hoofdstuk beschrijven we de hoofdconclusie en geven we de afzonderlijke waarderings weer per standaard op Kindcentrum Universum.

Conclusie

We waarderen de kwaliteit van de voorschoolse educatie op Kindcentrum Universum als Voldoende. De meeste standaarden zijn Voldoende.

Context

Kindcentrum Universum bestaat uit een school, een voorschool met VVE-voorziening, twee taalklassen en een Kopklas. Deze Kopklas is een voorziening voor leerlingen die voorafgaand aan de overstap naar het voortgezet onderwijs een jaar extra onderwijs ontvangen, met name gericht op taal. Hiermee biedt het kindcentrum onderwijs voor leerlingen van 2 tot 13 jaar. De meeste peuters stromen van de voorschool door naar de kleutergroepen van Kindcentrum Universum.

Basisvoorwaarden voorschoolse educatie volgens de GGD

De GGD-toezichthouder heeft op 30 oktober 2023 de basisvoorwaarden voorschoolse educatie onderzocht. Een heronderzoek heeft nog niet plaatsgevonden. Uit dit onderzoek bleek dat er tekortkomingen zijn geconstateerd op voorwaarden binnen de items:

- Pedagogisch beleid
- Voorschoolse Educatie
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerker voorschoolse educatie
- Opleidingseisen
- Inzet pedagogisch beleidsmedewerkers

3. Resultaten kwaliteitsonderzoek voorschoolse educatie

In dit hoofdstuk geven we per kwaliteitsgebied de waarderingen en de resultaten van het onderzoek op Kindcentrum Universum.

3.1. Ontwikkelingsproces

Ontwikkelingsproces	K	V	G
OP1 Aanbod		●	
OP2 Zicht op ontwikkeling		●	
OP3 Pedagogisch-educatief handelen		●	
OP4 (Extra) ondersteuning		●	
OP6 Samenwerking		●	

OP1. Aanbod

De standaard Aanbod waarden we als Voldoende.

De pedagogisch medewerkers van de voorschool gebruiken een vve-methodiek. Hiermee stimuleren zij de ontwikkeling van de peuters op het gebied van taal, rekenen, de sociaal-emotionele ontwikkeling en de motoriek. We constateren dat de pedagogisch medewerkers doelgericht werken aan de uitvoering van het aanbod.

De pedagogisch medewerkers richten de ruimte bovendien aantrekkelijk en uitdagend in. In de inrichting zien we dat er aandacht is voor het thema waaraan gewerkt wordt en voor de ontluikende geletterd- en gecijferdheid van de peuters. Ook zijn er voldoende spel- en leermaterialen aanwezig, waarmee de peuters ontdekkingen kunnen doen. Hierbij gebruikt de locatie ook levensechte materialen om het spel verder te verdiepen.

Er is nog ontwikkeling mogelijk door het aanbod van de voor- en vroegschool meer op elkaar af te stemmen zodat een doorgaande lijn ontstaat in het aanbod. Hierbij is het nodig vast te stellen welk aanbod de peuters nodig hebben om een goede start te maken op de basisschool. Zo kan de voorschool bijvoorbeeld met de vroegschool nadenken over het aantal woorden dat zij kinderen aanbiedt en de keuze van woorden bij de thema's.

OP2. Zicht op ontwikkeling

De standaard Zicht op ontwikkeling waarden we als Voldoende.

De pedagogisch medewerkers volgen de ontwikkeling van de peuters op de verschillende ontwikkelingsgebieden met behulp van een gestandaardiseerd observatie-instrument.

Ze gaan na waar de ontwikkeling van een peuter stagneert. Voor doelgroepkinderen stellen zij altijd een plan van aanpak op. Hierbij kunnen de pedagogisch medewerkers gebruik maken van de expertise van de pedagogisch beleidsmedewerker en van de pedagogisch coach. Deze verzorgt 'coaching on the job', kan op verzoek kinderen observeren en meedenken over benodigde zorg voor kinderen. De voorschool gebruikt de observatiegegevens in een cyclisch proces van doelen stellen, passende educatie bieden aan peuters door het bepalen van de zone van naaste ontwikkeling, evalueren en bijstellen van doelen en het educatieve aanbod. Tijdens de observatie hebben we gezien dat de pedagogisch medewerkers de informatie over de ontwikkeling benutten om de voorschoolse educatie af te stemmen op de behoeften van individuele peuters en groepjes peuters. De pedagogisch medewerkers bespreken de bevindingen op vaste momenten in het jaar met ouders.

De voorschool kan zich nog verder ontwikkelen door ook de intern begeleider van de basisschool te betrekken bij eventuele zorgen over kinderen. Dit om de overgang naar de basisschool te optimaliseren. Ook kunnen pedagogisch medewerkers beter vastleggen wat mogelijke verklaringen zijn voor stagnatie in de ontwikkeling. In het observatieinstrument beperkt zich dit nu vaak tot de vaststelling of iets wel of niet beheerst wordt zonder verdere duiding of verklaring. Ook blijkt hieruit niet of en welke interventies hieruit volgen.

OP3. Pedagogisch-educatief handelen

De standaard Pedagogisch-educatief handelen waarden we als Voldoende.

Tijdens het onderzoek hebben we samen met een observant van de voorschool het pedagogisch-educatief handelen van de pedagogisch medewerkers geobserveerd.

De pedagogisch medewerkers zorgen voor een warm en respectvol klimaat, waarin de regels en routines duidelijk zijn. Zij stellen doelen voor peuters die aansluiten op de zone van naaste ontwikkeling. Daarnaast structureren de pedagogisch medewerkers het aanbod zo dat de peuter het zich eigen kan maken. Dit doen zij met heldere uitleg, vrij spel en begeleid spel. Dit zorgt ervoor dat de peuters actief en betrokken zijn.

Tijdens de observatie zagen we dat de pedagogisch medewerkers de activiteiten evenwichtig over de dag verdelen en dat ze de tijd effectief benutten.

Bovendien stimuleren de pedagogisch medewerkers peuters tot interactie, zowel interactie tussen de pedagogisch medewerker en de peuters als interactie tussen peuters onderling. Tot slot geven de pedagogisch medewerkers de peuters inhoudelijk feedback op hun speel- en leerproces.

Naast deze positieve punten zien we ook mogelijkheden voor verbetering. Wat beter kan, is het bevorderen van interactie tussen kinderen onderling. Ook het actief meespelen om kinderen tot actief taalgebruik te verleiden kan sterker. De pedagogisch medewerkers zijn nu vooral volgend in het spel van de kinderen en verrijken, verdiepen en verbreden het spel in onvoldoende mate. We stimuleren de voorschool gericht in te spelen en te sturen op de zone van naaste ontwikkeling, zodat de kinderen zich binnen hun mogelijkheden beter kunnen ontwikkelen.

OP4. (Extra) ondersteuning

We waarderen de standaard (Extra) ondersteuning als Voldoende.

Wanneer er kinderen zijn die zorg nodig hebben die de kinderopvang zelf niet kan bieden, volgt een doorverwijzing naar externe zorg. De pedagogisch medewerkers kunnen een beroep doen op een pedagogisch coach die regelmatig komt observeren en ook op aanvraag individuele kinderen observeert. Op basis van de beschikbare gegevens volgt een advies voor verdere begeleiding door de pedagogisch medewerkers of externen.

Voor de (extra) ondersteuning is altijd eerst overleg met en toestemming van de ouders. De samenwerking met het consultatiebureau verloopt goed. Een sterk punt van de voorschool is de mogelijkheid om kinderen ook in een vroeg stadium naar het speciaal basisonderwijs of een andere voorziening te laten uitstromen. Binnen de gemeente is geregeld dat kinderen vervolgens ook weer terug kunnen worden geleid naar het regulier onderwijs, indien de ontwikkeling van het kind hier aanleiding toe geeft. Hiermee geeft de voorschool de vroegsignalering vorm door samen met het consultatiebureau en het samenwerkingsverband te bepalen wat nodig is voor specifieke kinderen.

OP6. Samenwerking

De standaard Samenwerking waarderen we als Voldoende.

De leiding van de voorschool en de pedagogisch medewerkers werken samen met de basisscholen door, bij de overdracht, informatie over de doelgroeppeuters uit te wisselen. In principe gaan alle peuters naar de bijbehorende basisschool. Er zijn afspraken over de wijze waarop ze de gegevens van de peuters aanleveren en voor alle peuters is sprake van een 'warme overdracht'. Door de samenwerking tussen voor- en vroegschool kennen de leraren van de kleutergroepen de kinderen vaak al.

Kindcentrum Universum werkt momenteel aan het versterken van een doorgaande leerlijn van voor- naar vroegschoolse educatie. Er is een doorgaande lijn in het aanbod, de zorg en begeleiding, het ouderbeleid en de kwaliteitszorg rondom het jonge kind.

De werkwijze 'Samen van Start' werkt hierin versterkend. 'Samen van Start' is een integrale aanpak voor peuters en kleuters binnen de school. Onder begeleiding van een interdisciplinair team (pedagogisch medewerkers, leerkrachten en ouderbegeleider) en met een integraal pedagogisch-didactisch aanbod is het doel kinderen met (risico op) een onderwijsachterstand een zo goed mogelijke start te geven op de basisschool. Het peuter en kleuterdomain wordt sterker aan elkaar verbonden waardoor een doorgaande ontwikkellijn ontstaat van voor- naar vroegschool (van 2 tot 6 jaar) met de focus op taalontwikkeling.

De voorschool ziet ouders als partner in het stimuleren van de ontwikkeling van hun kinderen en zij stemt haar ouderbeleid daar op af. De pedagogisch medewerkers betrekken ouders op verschillende manieren bij de ontwikkeling van hun peuter en stimuleren hen om thuis activiteiten te doen, bijvoorbeeld voorlezen. Zij informeren ouders voldoende over het thema, middels themabrieven en apps of email. Daarbij geven ze ook aan welke woorden, liedjes en activiteiten aan bod gaan komen, zodat ouders hier thuis op in kunnen spelen.

3.2. Resultaten voorschoolse educatie

Resultaten voorschoolse educatie	K	V	G
OR1 Ontwikkelingsresultaten	●		

OR1. Ontwikkelingsresultaten

De standaard Ontwikkelingsresultaten waarderen we als Kan beter.

De voorschool heeft vanuit hun visie hoge verwachtingen over de voortgang in de ontwikkeling die de peuters kunnen bereiken aan het eind van de voorschoolse periode. De leiding en de pedagogisch medewerkers stellen doelen op de verschillende ontwikkelingsgebieden die passen bij de kenmerken van de kindpopulatie. De voorschool betreft daarbij de ontwikkelingsgroei van de kinderen. Deze doelen beperken zich echter meestal tot activiteiten die de pedagogisch medewerkers uit gaan voeren om tot resultaten te komen. Zij beschrijven echter niet welke resultaten zij concreet verwachten van de activiteiten en of zij dit ook realiseren.

Hierdoor kan de voorschool niet aangeven in hoeverre kinderen hun achterstand inlopen en of dit naar verwachting is. Op dit moment is niet inzichtelijk of (doelgroep)kinderen zonder of met een beperkte achterstand naar groep 1 van de basisschool gaan.

3.3. Kwaliteitszorg en ambitie

Kwaliteitszorg en ambitie	K	V	G
KA1 Kwaliteitszorg	•		
KA2 Kwaliteitscultuur		•	
KA3 Verantwoording en dialoog		•	

KA1. Kwaliteitszorg

De standaard Kwaliteitszorg waarden we als Kan beter.

De voorschool is onderdeel van het Kindcentrum Universum, waardoor de schoolleiding integraal eindverantwoordelijk is voor alle voorzieningen binnen het kindcentrum. De schoolleiding is verantwoordelijk voor de geleverde kwaliteit van de voorschool, maar stuurt het personeel niet aan. Zij zijn in dienst van de houder.

De leiding van school en kindcentrum zijn bezig de visie voor het jonge kind verder vorm te geven en te bepalen wie waarvoor verantwoordelijk is. Dat is van belang, gezien de verschillende organisaties die betrokken zijn bij de kwaliteit van het onderwijs voor het jonge kind. Zo is de intern begeleider verantwoordelijk voor de zorg bij de kleuters en de pedagogisch coach bij de peuters. Er is inmiddels een leerteam onderbouw peuters en kleuters gevormd om dit verder uit te werken. Het eerder beschreven programma 'Samen van Start' werkt hierin versterkend.

Wat beter kan, is het vastleggen van de te bereiken doelen en de invulling van de eigen opdracht voor de voorschoolse educatie. Het systeem van kwaliteitszorg dat de school hanteert, is onvoldoende ingericht op het evalueren van de kwaliteit van de voorschool. Door de hoge verwachtingen die het kindcentrum van de kinderen heeft te vertalen in eenduidig beleid voor wat betreft aanbod en het pedagogisch-educatief handelen kan het kindcentrum de doorgaande lijn verstevigen. Dan kunnen alle kinderen optimaal profiteren gedurende de periode dat zij op de voorschool zitten. Dit gebeurt nu onvoldoende. Het ontbreken van een gedeelde visie, een helder omschreven maatschappelijke opdracht en een kwaliteitszorgsysteem dat zich onvoldoende richt op de kwaliteit van de voorschool zijn hier oorzaken van.

KA2. Kwaliteitscultuur

De standaard Kwaliteitscultuur waarden we als Voldoende.

De leiding en de pedagogisch medewerkers werken gezamenlijk aan een voortdurende verbetering van hun professionaliteit.

Zo volgen zij verschillende scholingen om hun kennis en vaardigheden te versterken. Het beleid van het Kindcentrum om het onderwijs aan het jonge kind vorm te geven is breed gedragen. Daarnaast is er een grote bereidheid om gezamenlijk de voor- en vroegschoolse educatie te verbeteren.

We constateren dat de voorschool werkt vanuit een transparante en integere cultuur. De verantwoordelijkheidsverdeling is duidelijk, maar complex gezien verantwoordelijkheden die bij verschillende afdelingen horen.

De directeur en de intern begeleider van de school hebben samen een scholing gevolgd over het onderwijs aan het jonge kind om meer grip te krijgen op de kwaliteit en hier sturing aan te geven. Ook de pedagogisch medewerkers en kleuterleraren volgen samen scholing en vormen gezamenlijk het leerteam onderbouw peuters en kleuters.

De veranderingen hebben echter nog niet geleid tot daadwerkelijke afstemming van het beleid waarin doelen geformuleerd worden en resultaten geëvalueerd worden. Hierin kan de locatie zich nog verder verbeteren.

KA3. Verantwoording en dialoog

De standaard Verantwoording en dialoog waarderen we als Voldoende.

De leiding van de voorschool verantwoordt zich (via de houder) aan de gemeente over het gevoerde beleid ten aanzien van voorschoolse educatie. Het gaat hierbij bijvoorbeeld over het aantal doelgroepeuters en over het aantal maanden dat zij vve hebben gevolgd. We zien ook dat de voorschool belanghebbenden betreft bij de ontwikkeling van haar beleid.

De leiding van het kindcentrum overlegt namens de hele stichting met de gemeente over het te volgen vve-beleid. De uitkomsten van deze overleggen worden echter nauwelijks gedeeld met de locatie en de locatie wordt ook niet om input gevraagd voor de overleggen. Hierin is nog verbetering mogelijk.

Uit de gesprekken die we voerden met enkele ouders blijkt dat zij voldoende informatie ontvangen.

4. Reactie van de houder

Hieronder geeft de houder een reactie op de uitkomsten van het onderzoek en geeft de houder aan hoe ze hier mee aan de slag gaat.

We zijn blij met uw waardering en eindoordeel. We zijn trots op onze pedagogisch medewerkers en het feit dat hun pedagogisch handelen positief beschreven wordt. De ontvangen feedback helpt ons bij het verder versterken van de doorgaande (leer)lijn van voor- naar vroegschoolse educatie, waarbij de resultaten van de standaarden 'ontwikkelingsresultaten' en 'kwaliteitszorg' zullen worden meegenomen. De resultaten en feedback bij de standaarden 'ontwikkelingsresultaten' en 'kwaliteitszorg' zullen wij noteren in onze verdere ontwikkeling binnen ons Kindcentrum en zullen zeker bijdragen aan een nog hogere kwaliteit van onze dienstverlening.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

